



Jönköpings kommun
Stadsbyggnadsnämnden
551 89 JÖNKÖPING

Detaljplan för verksamheter på del av Hedenstorp 1:4 m.fl., Skogslund.

Dnr/Stbn:2020:348

Naturskyddsföreningen i Jönköping lämnar härmed sitt yttrande på den uppdaterade detaljplanen enligt samrådshandling daterad 2026-06-03. Vi kommer framföra ett antal synpunkter och även ställa ett antal frågor. Vi kommer framför allt att fokusera på följande punkter:

- Domstolsbeslut från Mark- och miljödomstolen 2024-06-11, med krav att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning
- Beslut redan fattat av kommunen att inte bygga på jordbruksmark!
 - Lagutrymme: Enligt lagstiftningen får denna mark (jordbruksmark) bara exploateras om det behövs för att ta tillvara väsentliga samhällsintressen och efter att andra möjliga lokaliseringar utretts.
- Irreversibel process – jordbruksmarken går förlorad för överskådlig framtid, det går aldrig mer att bruka denna jord efter att den använts till industriområde eller bostadsområde.
- Beredskapsskäl – rådighet att kunna odla mat.
 - Finns Beredskapsplan för jordbruksmark för Jönköpings kommun?
- Höga naturvärden –
 - Hornuggla som är starkt hotat har rapporterats häcka i angränsande område. Inventering av ugglor i detaljplaneområdet saknas
 - Inventering av fladdermöss saknas
 - Angående miljö kvalitetsnorm för vatten – utredning av inverkan på naturreservatet Junebäckens källor saknas.
 - Har Länsstyrelsen "Handlingsplan för grön infrastruktur" beaktats?
- Sociala värden –
 - Kommunens Grönstrukturplan och Naturvårdsprogram bör beaktas vilket inte har gjorts: Speciellt med avseende på behovet av tätortsnära natur, rekreation och människors behov för fysisk och psykisk hälsa.



Domstolsbeslut

Detaljplaneförslaget avvisades i Mark och Miljödomstolen pga "formaliteten" att ingen miljökonsekvensbeskrivning gjorts och beslutet om godkännande av detaljplanen upphävdes. I den uppdaterade detaljplanen hänvisas till bilagan Behovsbedömning, som kommer fram till att den uppdaterade planen inte innebär någon betydande miljöpåverkan och att därför ingen miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas. Naturskyddsföreningen håller inte med om den bedömningen. **Vi anser att Mark och Miljödomstolens beslut skall respekteras och att, som ett minimum, en detaljerad miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas.** Vi undrar därför om en miljökonsekvensbeskrivning kommer att upprättas?

Ett argument till slutsatsen om låg påverkan på miljön, som framförs i behovsbedömningen, är att området är begränsat. Föreningen anser att detta påstående är mycket missvisande och att bedömningen måste göras i ljuset av att detta område kommer att gränsa till ett flertal, nyligen och pågående, exploateringar av stora naturområden vilket bland annat utgörs av Hedenstorps industriområde i sin helhet. Den nu aktuella detaljplanen, utgör ju faktiskt en fjärde etapp i utbyggnaden, och vad vi förstått planeras eventuellt ytterligare etapper. Det sammanlagda området utgör helt klart en mycket betydande miljöpåverkan.

I samma andetag anges placeringen av ytterligare ett industriområde i angränsning till befintligt industriområde som en fördel ur miljösynpunkt. Vi efterfrågar istället en mer effektiv markanvändning av redan befintligt industriområde. Kommunen borde skapa ekonomiska incitament för en sådan utveckling istället för att ta ytterligare jordbruksmark och skyddsvärd natur i anspråk.

I detaljplanen uppges att "naturkorridorer" har lagts in, men i en övergripande betraktelse så måste vi påpeka att undanträngningseffekterna av insatser i intilliggande områden är mycket stor och vi anser att det av detaljplanen definierade området med sin jordbruksmark och sin myckenhet av skyddsvärd natur och rikedom av fågel- och djurliv behöver få finnas kvar som en fredad zon för naturen. Naturen kan inte bara existera i korridorer. Det behövs också sammanhängande natur – stora delar av Hedenstorp 1:4 m.fl. utgör i dag ett sådant område som blir allt mer inkilat.

Av samma anledning – avsaknad av helhetssyn – anser vi att flera delar av behovsbedömningen ger en felaktig bild. Som exempel anger vi att bedömningen kommit fram till ett ökat trafikflöde med 3000 fordon ÅDT (årsdygnstrafik – det



genomsnittliga trafikflödet per dygn medelvärdesbildat över ett år). Denna ökning måste läggas till den ökning som kommer ske pga utvecklingen av resterande industriområde. Tex etablerar sig Saab på det östra området av Hedenstorp med 2000 anställda. De kommer ha 1200 parkeringsplatser. Om man gör en parallell-bedömning baserat på behovsbedömningens kalkyl så innebär 500 anställda på västra delen (Hedenstorp 1:4) en ökning med 3000 ÅDT. Bidraget från den östra delen blir då, enbart baserat på Saabs etablering, en ökning med ytterligare $2000/500 \times 3000 = 12\,000$ ÅDT jämfört med idag. Därtill kommer ännu mer eftersom ytterligare företag, inklusive handelsföretag, förutom Saab håller på och kommer att etablera sig. Det är i detta perspektiv som den bedömda ökningen av 3000 ÅDT skall ställas och helheten beaktas.

Föreningen vill därför fråga om detaljplanen i sina beräkningar och bedömningar har tagit hänsyn till exploatering i omkringliggande områden, nu och inom en 5-10-års-period?

Beslut fattat av kommunen att inte bygga på jordbruksmark

Jönköping kommun har redan fattat ett beslut om att inte bygga på jordbruksmark!

Föreningen anser att detaljplanen måste respektera och spegla kommunens beslut. Det är mycket uppenbart att detaljplanen INTE uppfyller beslutet att inte bygga på jordbruksmark.

Föreningen ställer därför frågan: Varför uppfyller detaljplanen inte kommunens beslut om att inte bygga på jordbruksmark?

Lagutrymme angående byggnation på jordbruksmark

Föreningen motsätter sig att bördig jordbruksmark återigen tas i anspråk och omintetgör ett livskraftigt jordbruksföretag. Den aktuella jordbruksmarken på 10 ha är brukningsvärd enligt kommunen men kommer enligt detaljplanen att användas för industrier och verksamheter. **Enligt lagstiftningen får denna mark bara exploateras om det behövs för att ta tillvara väsentliga samhällsintressen och efter att andra möjliga lokaliseringar utretts.**

Föreningen delar inte kommunens uppfattning att detaljplanen tillgodoser väsentliga samhällsintressen.

Det finns ingen utpekad verksamhet i dagsläget som är tänkt för etablering på Hedenstorp 1:4, m.fl. Detaljplanen är en generell plan för att "ställa industrimark till förfogande", men något egentligt behov har inte specificerats.



När det gäller begreppet "Väsentligt samhällsintresse" för kommunen ett cirkelresonemang i översiktsplanen för tätorten (2023): Kommunens befolkning växer, det planeras för 200 000 invånare och då är det ett väsentligt intresse att det förutom bostäder finns möjligheter till sysselsättning och utveckling av befintliga och kommande verksamheter. Till största delen torde det vara kommunens beredvillighet att hela tiden förse de tillkommande verksamheterna med den mark man efterfrågar som är drivande i den snabba expansionen.

Med ovanstående argument anser föreningen att det faktum att Hedenstorp 1:4 har utpekats som område för möjlig utvidgning av industriområde inte i sig utgör ett "väsentligt samhällsintresse". Istället bör frågan lyftas på högre nivå och både behov och alternativ utvärderas med ett mer öppet och lösningsorienterat sinne.

Den aktuella detaljplanen har påbörjats med ett svartbygge avsett för jaktskytte och försäljning av varor med jaktanknytning. Detta kan knappast heller ses som ett samhällsintresse, se bild 1 till 3. Det har tvärtom kommit till vår kännedom att en rättsprocess pågår gentemot detta bygge.

Det är inte föreningens uppfattning att ett generellt tillhandahållande av industrimark är ett väsentligt samhällsintresse. Speciellt inte om marken en stor del av marken används för parkeringsplatser och lagerbyggnader.

Däremot ser föreningen ett mycket väsentligt samhällsintresse när det gäller beredskap och rådighet att kunna odla mat. Det finns också höga naturvärden i området som behöver bevaras, inte minst pga undanträngningseffekterna från intilliggande etableringar. Behovet av tätortsnära naturområden skall inte underskattas och är en mycket viktig faktor för människors hälsa och välbefinnande, både fysiskt och psykiskt.

Föreningen ser inte att en fullödlig utredning av samhällsintressen har gjorts och ställts i relation till detaljplanens förslag om industriområde. Kommer en sådan utredning att tas fram och redovisas för allmänheten?



Bild 1. Hedenstorp 1:4. Jordbruksmark och skogsbryn. I bakgrunden skymtar flaggor vid svartbygget



Bild 2 och 3. Svartbyggnation inom detaljplanområdet, med omgivande hårdgjorda ytor. Ett synnerligen ineffektiv markutnyttjande. Planarkitekt kommenterar att det är en fullt möjlig utveckling då detaljplanen inte reglerar tex andelen av parkeringsplatser inom ett avgränsat tomtområde, endast hur infart och utfart utformas. Utgör detta ett väsentligt samhällsintresse?



Irreversibel process – jordbruksmark går förlorad och går inte att få tillbaka

Det finns i Jönköpings kommun få aktiva jordbruk. Tillgänglig jordbruksmark minskar också snabbt, Hedenstorp 1:2 tar tex 50 ha jordbruksmark i anspråk. Man naggar lite här och lite där och det gör väl inte så mycket för det är ju så lite och vårt syfte är ju så viktigt (?) Men – något man måste var medveten om är att - när man väl har tagit jordbruksmark i anspråk för ett industriområde eller bostadsområde så är det en irreversibel handling i ett rimligt tidsperspektiv! **Ur ett samhällsperspektiv så försvinner marken för alltid.** Se bild 1 till 3.

Beredskapsskäl – rådighet att kunna odla mat

I ett beredskapsperspektiv är behovet av jordbruksmark stort. Det är i det perspektivet en ovärderlig tillgång. Tillgång till lokal jordbruksmark ger egen rådighet över jordbruksmarken, tex för att kunna odla mat.

Vi vill speciellt påpeka att det är av mindre intresse vad den brukbara marken används till idag - detta går att ställa om - och exakt hur bördig den är – detta går att utveckla.

Beredskap behövs tex i händelse av minskad produktionseffektivitet pga klimatförändringar och oroligheter/konflikter på internationell nivå – men även i händelse av minskad transportkapacitet. Därför är det viktigt att främja lokal, helst ekologisk, livsmedelsproduktion. Detta är väl känt och kommunen har även fattat ett beslut om att INTE bygga på jordbruksmark! Livsmedelsproduktionen i Jönköpings kommun är mycket begränsad enligt vår uppfattning, den mesta maten importeras, och vi behöver slå vakt om det som finns.

Föreningen undrar om kommunen har gjort en beredskapsplan för jordbruksmark? Vi undrar också hur detaljplanen ställs i relation till en sådan beredskapsplan för jordbruksmark?

Om någon beredskapsplan för jordbruksmark inte finns ännu så önskar vi att en sådan upprättas och att detaljplanen ställs i relation till den.

Höga naturvärden

Detaljplanens planeringen kring Dunkehallaån baseras på ett uppgett värde på vattendragets bredd på <2m. Föreningen anser att denna uppgift är felaktig - vid föreningens kontrollmätning i slutet av år 2019 var medelbredden inom berört område i



anslutning till planen drygt sju meter. I den nya detaljplanen uppges att inget strandskydds kommer att upphävas. Detta verkar dock fortfarande vara baserat på en felaktig uppgift om 2 m vattendragsbredd istället för uppmätta 7 meter. **Föreningen undrar hur detaljplanen påverkas av huruvida <2 m eller 7 m används som mått på Dunkehallaån?**

Vi tror att ån tillsammans med det varierande jord- och skogsområdet bidrar till att så många som 39 fågelarter noterats vid inventeringen. Ytterligare 6 arter noterades också vid den uppdaterade inventeringen.

Inventeringarna är gjorda 2021 med komplettering 2025 och under en begränsad tid på året och inventeraren uppges själv att tex inventering av ugglor har missats, vilket är en klar brist. Vi noterar att Hornuggla har noterats i intilliggande Norra Skogslund, där även häckning har noterats. Det är rimligt att anta att den även förekommer inom detaljplanens område. **Hornugglan är starkt hotad.**

Det framgår också att **fladdermusinventering ännu inte gjorts**, vilket vi ser som en stor brist. Den är dock beställd. Vi tycker att det är en viktig information och att detaljplanen inte är komplett utan denna inventering och att detaljplanen inte kan färdigställas eller bedömas utan en sådan utredning.

Tänker kommunen fatta beslut baserat på detaljplanen utan denna kompletterande inventering och hur kommer informationen att kommuniceras till allmänheten och för yttrande berörda personer och instanser?

Vi yrkar på att en kompletterande inventering /bedömning görs som inkluderar förekomst av ugglor, specifikt men inte begränsat till Hornuggla och inkluderas till bedömningen av detaljplanen. Kommer detta att göras?

Vy yrkar också på att fullständig information om inventeringsresultat angående fladdermöss görs och att detaljplanen uppdateras och tillkännages baserat på denna. Kommer detta att göras?

När det gäller "Miljökvalitetsnorm – vatten" anges i detaljplanen att endast en liten del av dagvattenflödet är riktat mot Dunkehallaån och att större delen är riktat mot Vättern/Storvätttern via Junebäcken och Tabergsåån. Föreningen vill påpeka att Junebäcken går genom ett naturreservat "Junebäckens källor" där Junebäcken anses skyddsvärd med bland annat förekomst av grodor. **Har det utretts hur Naturreservatet Junebäckens källor påverkas av detaljplanen?** Om inte så yrkar föreningen på att en sådan utredning görs.

Dessutom yrkar vi på att Länsstyrelsens handlingsplan för grönstruktur skall beaktas. Här är ett utdrag ur Länsstyrelsens handlingsplan för grön infrastruktur:



Den generella hotbilden mot biologisk mångfald i länet är delad. Dels finns en påverkan på landskapet i samband med exploatering, där naturmark tas i anspråk för bostads-, industri- och infrastrukturbyggen....

Detta dokument utgör underlag för tillvaratagandet och värnandet av värdefulla naturområden. Det är föreningens uppfattning, och även detaljplanens utredning kommer fram till, att Hedenstorp 1:4 m. fl. utgör ett område med värdefulla naturområden. Det finns ett rikt djur och fågelliv och många värdefulla biotoper tex i form av död ved och skog. Det är föreningens uppfattning att dessa värden inte tillvaratas av detaljplanen.

Sociala värden

Ingen konkret utvärdering av detaljplanen gentemot Grönstrukturplanen har gjorts, med hänvisning till att det inte behövs eftersom området är utanför tätortsavgränsningen och därför inte berörs av Grönstrukturplanen.

Det är för oss oklart hur Översiktsplanen för tätorten kan gälla men inte Grönstrukturplanen för tätorten. Är inte planerna samordnade? **Vi yrkar på att en utredning enligt Grönstrukturplanen bör göras.**

På vilka punkter skiljer sig detaljplanen från Grönstrukturplanen och Naturvårdsprogrammet samt Handlingsplan för grön infrastruktur?

Dessa dokument utgör underlag för tillvaratagandet och värnandet av värdefulla naturområden. Det är föreningens uppfattning, och även detaljplanens utredning kommer fram till, att Hedenstorp 1:4 m. fl. utgör ett område med värdefulla naturområden. Det finns ett rikt djur och fågelliv och många värdefulla biotoper tex i form av död ved och skog.

Föreningen ser ett mycket väsentligt samhällsintresse när det gäller beredskap och rådhighet att kunna odla mat. Behovet av tätortsnära naturområden skall inte underskattas och är en mycket viktig faktor för människors hälsa och välbefinnande, både fysiskt och psykiskt.

Det är föreningens uppfattning att dessa värden inte tillvaratas av detaljplanen.

För Naturskyddsföreningen i Jönköping

Anna-Karin Holmér

ordförande